

ประโยชน์ของมันแค่ แค่เศษเหล็ก แต่แสงสว่างความปลอดภัยของคน มันมีคุณค่าขนาดไหน นี่ไง เราใช้ของสาธารณะแล้ว เราคิดว่ามันไม่มีโทษไง

สงฆ์ก็เหมือนกัน สงฆ์นี้เป็นของสาธารณะ สงฆ์ของสงฆ์ส่วนกลาง ภิกษุหนุ่มกลางส่วนกลางมาเป็นส่วนตน เนี่ยเวลาของสงฆ์เป็นส่วนกลาง แล้วเราเนี่ย โห้! แบบว่าเราถือผล เราจะใช้มากกว่าเขาได้มาเป็นของส่วนกลาง อู้ยใหญ่กว่าต้องใช้มากกว่า ไอ้ข้างหลังต้องใช้น้อย ๆ เห็นไหม เนี่ย ผิดแล้ว แม้ของส่วนกลาง ของของสงฆ์ ทีนี้ของของสงฆ์ นี่พูดถึง มันเป็นวัตถุนะ แล้วถ้าฟังธรรม ฟังธรรมมันมีคุณค่ามากกว่านั้น

การฟังธรรมนี้ หลวงตาพูดบ่อย ใครไปฟังวิทยุหลวงตา หลวงตาบอกว่า การฟังธรรมนี้แสนยาก เพราะการฟังธรรมธรรมที่แท้จริงแสนยาก อย่างเช่น ในปัจจุบันนี้ใครเป็นมะเร็งใครเป็นเอดส์ เป็นอะไรต่าง ๆ นี่ ต้องการรักษามากเลย แล้วยามี้ไหม ยาไม่มี ฉะนั้นก็ประคองอาการกันไปเลย ๆ

ธรรมะก็เหมือนกัน ธรรมะที่ออกมาจากใจนี้มันแก้กิเลส กิเลสมันคืออะไร เราก็ไม่รู้ เป็นโรคอะไรเนี่ย ทุกคนนี่จิตใจมันป่วยหมดคนะ ป่วยอะไร ป่วยเพราะอะไร ป่วยเพราะเราไม่รู้ตัวเราเอง ป่วยเพราะเราไม่อิสรภาพ กิเลสมันครอบงำอยู่ แล้วจะเอาอะไรไปรักษามัน ธรรมะนี่ รักษามัน ธรรมะนี้แก้ไขได้ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วปัญญาเกิดอย่างไร มีการศึกษา จะสร้างปัญญา วันนี้มาสร้างบุญ บุญนี่จะเป็นปัญญา อันนี้เป็นโลกียะปัญญา เป็นวิชาชีพ ถ้าปัญญาทางโลกแก้กิเลสได้นะ ศาสตราจารย์ ด็อกเตอร์มันเป็นพระอรหันต์ หมดแล้ว ศาสตราจารย์ไหน มันรู้วิชาการหมดแหละ ตัวมันเองไม่รู้จักตัวมันเองนะ นี่ไง ธรรมะแก้โรคภัยไข้เจ็บในใจ คือโรคกิเลส

ฉะนั้นการพูดคุยระหว่างฟังพระธรรมเทศนา จะได้รับผลกระทบอย่างไร คนรักษานี้ละ เวลาคนไข้เนี่ย เวลาจะเข้าห้องผ่าตัด เขาต้องเลือกที่ปลอดภัย ถ้าเราไปผ่าตัดแล้วได้ของแถมติดเชื้อมาด้วยการฟังธรรมนี้เขาต้องการความสงบ ทุกคนต้องการความสงบ ทุกคนต้องการธรรมะเข้ามาชำระล้างใจเรา แล้วเราไปพูดคุยกันจู้จิบ จู้จิบนี้ คนอื่นรำคาญไหม มันก็เหมือนคนที่รักษาไข้ แล้วเราเอาเชื้อเข้าไปในห้องนั้นนะ เราได้กรรมใหม่ เราได้กรรมใหม่ ระหว่างพูดคุย ระหว่างทำเนี่ย

การพูดคุยระหว่างฟังพระธรรมเทศนาจะได้ผลกระทบอย่างไร ก็เราไปทำลายสมาธิ ไปทำลายโอกาสของคนอื่น ไปทำลายทุก ๆ อย่างเลย ได้กรรมอะไร เรามีความจงใจ เรามีความตั้งใจทำสิ่งใดอยู่แล้วมีคนมันทำให้เราเสียสมาธิเป็นกรรมใหม่ เนี่ยกรรม นี่เราไม่เข้าใจนะ ไม่สำคัญเลย ไม่เป็นไรอ้อ

เทพไว้เดี่ยวฟังใหม่ ฟังเมื่อไหร่ก็ได้ ฟังเทศน์ อู๊ย ฟังจนเบื่อ เปิดทั้งวันทั้งคืนทั้งวัน๒๔ชั่วโมง ฟังจนไม่
อยากฟัง ไอ้ฟังแบบ เข้าหูซ้ายทะลุหูขวามันไม่มีประโยชน์

ไอ้คนฟังเทศน์ คนเจ็บไข้ได้ป่วย คนมันรู้ถึงตัวมันเอง คนมันภาวนาแล้วติดขัด บางคนขึ้นมา
จิตมันมีอะไรเศร้าหมอง มันมีปมของมันอยู่ เขาฟังเทศน์ขึ้นมา เขาจะแก้ปมนั้น เขาจ่อจ่อ เขาตั้งใจนะ
มันจะมาถึงเราไหม พวกนี้ไม่ปฏิบัติไม่รู้เรื่องนะ คนรู้เรื่อง หลวงตาท่านบอกท่านอยู่กับหลวงปู่มัน
พระนั่งฟังเทศน์เต็มเลย หลวงปู่มันท่านเทศน์เรื่องพื้นฐานขึ้นมา เรื่องของศีล เรื่องของสมาธิ เรื่องของ
ปัญญา ไอ้พวกเราขอศีล ศีลเป็นอย่างไร ศีลนะ ศีลก็ตัวหนังสือไง ศ ศาลา สระอิ ร เรือ ใจ ศีลอยู่ในนั้น

แล้วศีลของเราละ ศีลคือความปกติของใจ ใจเราปกติหรือยัง ใจคิดแบบนี้ หลวงพ่อเมื่อไรจะ
เลิกชะที จะกลับบ้าน ปกติไหม ตอนนี้ใจมันอยู่บ้าน มันไม่ปกติแล้ว นี่ไง ศีล สมาธิ ปัญญา พอพูดถึง
เรื่องระดับของศีล ผู้ที่มีปกติของใจเขาจะปกติของเขา พูดถึงคนที่ทำสมาธิได้ก็สมาธิของเขา แล้วสมาธิ
ทำอะไร สมาธิทำไง จิตตั้งมั่น จิตที่พลังงานที่ไม่คิด พลังงานที่ไม่มีความรู้สึกไม่มีความคิดออกมา
เลยเป็นอย่างไร แล้วนี่พลังงานมันแสดงตัวเพราะความคิดเรานะ แล้วมีความคิด พลังงานถึงจะมีถ้าเรา
ไม่มีความคิดพลังงานเราหาไม่เจอ แล้วทำไมมันปล่อยความคิด ปล่อยความคิดเข้ามาตัวมัน สมาธิ
เป็นไง หลวงปู่มันเทศน์มาปั๊บ คนนี้ทำระดับของเขา เขารับละ แล้วระดับปัญญาขึ้นละ ระดับของ
ปัญญาขึ้นไป ระดับของโสดาบัน สกิทาคา อนาคามันจะขึ้นไป เพราะปัญญามันจะละเอียดเป็นชั้น ๆ ๆ
เข้าไป พอชั้น ๆ ๆ เข้าไป พอคนเขาฟัง เขาก็ตั้งใจฟังธรรมใช้ใหม่ เหมือนป่วย ป่วยไม่สบาย หมอไม่
ต้องห rokok อยู่ พักผ่อนเดี๋ยวก็หาย เออ ไอ้นี้ป่วยปกติ ป่วยขึ้นมาไม่ไปหาหมอก็ได้ ป่วยแบบเป็นไข้ แต่
ถ้าป่วยขึ้นมาพอไปหาหมอนะ หมอบอกมะเร็งขั้นสุดท้ายอีกห้าวันตาย ซ็อกเลย

นี่เหมือนกันพอจิตของคนมันจะแก๊กละอย่างละเอียด มันรอเวลานะ เหมือนหมอให้ยา รอเวลา
หมอให้ยา พอให้ยาระดับนี้ก็อย่างหนึ่ง ให้ระดับสูงก็อีกอย่างหนึ่ง เป็นอย่างไปเรื่อย ๆ นี่การฟังธรรม
เขาตั้งใจของเขา นะ คนมันเคยอยู่ที่นี่ปั๊บ มันจะรู้ฝั่งนู้นฝั่งนี้มันเป็นไง ต้องเดินไปมาอย่างไร คนที่เคย
ปฏิบัตินะเวลาฟังรู้เลย เนี่ย สมาธิเป็นอย่างงี้ ปัญญาเป็นอย่างงี้ ปัญญาขึ้นอย่างงี้เพราะอย่างงี้ เราทำแล้ว
ไง เหมือนสถานที่เราเคยไปแล้ว เวลาเรามาภาวนาที่นี่ จากฝั่งนู้นเดินข้ามมาฝั่งนี้ เวลาไหนเรารู้ช่องทาง
หมด จิตมันไปอย่างไรมันไปอย่างไร อาจารย์พูดมานี้ เพี้ยะ เพี้ยะ เพี้ยะ เลย เนี่ยเวลาปฏิบัติ ต้อง!
อาการต้องเป็นอย่างงี้ ต้องเป็นอย่างงี้ ๆ ไม่มีผิดพลาดจากนี้ไปเลย ถ้าผิดพลาดไป ต้องผิดคนหนึ่ง

อาการของอริยสัง ถ้าใครพูดผิด คนนั้นไม่เป็น ถ้าคนเป็นมีอยู่ช่องทางเดียว อริยสังมีหนึ่งเดียว ที่นี้หนึ่งเดียวพอทางขึ้นไปนี้ คนก็รอฟัง นี่พูดถึงการพูดคุยในการฟังธรรม มันมีผลกรรมเป็นอย่างไร มันสะท้อนใจมากนะ แค่นี้ เพราะมันเป็นสิ่งที่ทุกคนจับต้องไม่ได้ ทุกคนไม่รู้อะไรเป็นความดี ความชั่ว โอ ก็พูดแค่นี้เอง ก็พูดกันเบา ๆ สองคน เวลามันพูดกันมันออกกรส สองคนลั่นเท่าศาลาเลย ยิ่งเงิบ ยิ่งสงัด เสียงมันยิ่งดัง ยิ่งจิตใจคนนะ เขาเรียกชวนะ เราตั้งใจทำสิ่งดี ๆ หูดี ตาดีไปหมดนะ คนภาวนา พอจิตใจมันเริ่มสงบ เสียงเบา ๆ นะ เราได้ยินชัดเจนเลย ไอ้คนที่มันคุยกันลั่น ๆ นะ เสียงที่เขาคุยกันอยู่ มันไม่รับรู้ นะ ถ้าจิตมันไม่รับรู้ มันไม่รับรู้หรอก

ที่นี้เราคุยกันนะ เราบอก แหม ของเล็กน้อย ทำไม โห พระเอ็ดเอาหนักหนาเลย มันไปทำลาย โอกาสคนอื่นนะ ทำลายมาก นี่พูดถึงการคุยกันระหว่างฟังธรรมมันมีผลอย่างไร มันมีผลนะ ผลกระทบ กระเทือนคนอื่นนะ มีผลเสียหายมาก เราต้องพยายาม เวลาเข้าไปในสิ่งที่ เขาเรียกมารยาทสังคม เราเข้า บ้านคน เราต้องถอดหมวก ถอดรองเท้าเลย ในวัดคนที่เขามาวัด เขามาวัดใจของเขา เขาจะมาพิสูจน์ ของเขา แล้วเขาเตรียมพร้อมมาอยู่แล้ว แล้วเราไปทำลายโอกาสของเขา เราไปทำสิ่งที่ไม่ดี มันเป็นอย่าง ไร ที่นี้พอผลของกรรม คิดดูสิ เราไปทำให้คนเจ็บช้ำน้ำใจ เราไปทำให้คนอื่นเขาไม่พอใจเรา แล้ว พอเราตายไปแล้ว ผลของกรรมมันจะเกิดตรงนั้นอีกชั้นนี้ กรรมนี้มันเป็นปัจจุบัน แล้วมันยังต่อไป อีกยาวไกลเลยนะ ไอ้นั้นเป็นกรรมนะ

แค่ปัญหาที่ ฟังสิ อยากรู้อยากถามมาก ไอ้ที่ว่าเวลาพูดคุยกันระหว่างฟังธรรม มันมีผลกรรมอย่างไร อยากรู้อยากถาม แล้วอธิบาย อธิบายให้เข้าใจ จันคนถ้าเข้าใจแล้วนี้ มันจะเกรงใจเขา มันจะเกรงใจคน ที่เขาปรารถนา เขาพอใจอย่างจัน ไอ้เรามันไม่เห็นคุณค่าไง ไปได้พลอย ไม่เอา เอาข้าวเปลือกเม็ดเดียว พอ เอาข้าวเปลือกมา เอาพลอยไป ไปได้พลอยแล้วไม่รู้จักคุณค่าของมัน ไอ้คนที่เขา รู้คุณค่าของมัน พลอยมีคุณค่ามากนะ เขาเสาะแสวงหาของเขา นั่น เขาฟังธรรม หนึ่งต้องสงบสงัดของเขา โอกาสของ เรา ถ้ามัน เรายังไม่มีโอกาส เราจะเข้าไปมีปัญหาของเรา เรารอโอกาสอื่นก่อนให้ธุระเขาเสร็จไปก่อน นะ อันนี้ก็ดี...

ถาม : คนที่ทำแต่บาป ต้องตกนรกจริงไหมคะเพราะเหตุใด

ตอบ : ตกนรกแน่นอน บาปกับบุญ บุญกุศลนะ คำถามเนี่ย มันจะย้อนกลับไปเลยว่า เริ่มต้นจะ คิดว่า ถ้าจริงๆ จะถามว่า นรกมีจริงหรือเปล่านั้น นามันรกใช่ไหม ก็ถากถางเผามันก็หมด นามันรก นรก

เขาก็ตากถางแล้วก็เผา นามันก็ไม่รกใจ ใจนี้มันเป็นความรู้สึก มันเป็นโหวหารนะมันเป็นโหวหารของกิเลสที่เหยียบย่ำ ตากถาง ตากถางข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ใจ

นรก สวรรค์ พรหมโลกมันเป็นสถานะ เมื่อก่อนตอนเข้ามามาจากไหน ตอนเข้ามาจากโรงเรียน ใจใหม่ สมุทรปราการ มันผ่านอะไรมา ผ่านกรุงเทพฯ ผ่านนครปฐมมา มาเข้าจังหวัดราชบุรี เห็นมะสถานะ สถานะของนรก สวรรค์ มันเป็นภพ คำว่าภพนะ คุณิ มนุษย์กับสัตว์ต่างกันอย่างไร มนุษย์กับสัตว์ มนุษย์ก็จิตหนึ่ง สัตว์ก็จิตหนึ่ง สัตว์มันเกิดในอบายภูมิใจ อบายภูมิมีอะไรเครื่องนรก นรก อเวจีไป ทีนี้พูดถึงว่า ทำบาปต้องตกนรกใหม่ ทำบาปนะจิตใจของคนอำมหิต จิตใจของคน ทำร้ายคนอื่นจิตใจคนอำมหิต ความอำมหิตคืออะไร คือน้ำหนัก เวลาตายมันไปไหน จิตใจของคนที่เป็นบุญกุศลนะ จิตใจเหมือนเหมือนปุยนุ่น มันเบาเห็นไหม

อย่างเราเนี่ย ใครก็ได้ เราเป็นคนเสียสละ เราเป็นคนช่วยเหลือคน เราเป็นคนจิตใจโอบอ้อมอารี จิตใจเราขุนมัวไหม ขุนมัว ขุนมัวโดยจิตเดิมแท้จิตได้สำนึกมันมีกิเลสอยู่มันขุนมัวโดยธรรมชาติของมัน แต่ถ้าจิตใจเราเป็นสาธารณะ จิตใจเราโอบอ้อมอารี มันมีความสุขสบายใจใจใหม่ เราจะบอกว่าแล้วจิตใจโอบอ้อมอารี มันพ้นจากกิเลสพระอรหันต์หรือ ถ้าไม่ใช่พระอรหันต์จิตใจขุนมัวหมด แม้แต่ทำคุณงามความดี มันก็ติด มันก็ขุนมัวของมัน แต่ขุนมัวโดยเหตุผลที่เราควบคุมไม่ได้ เพราะมันไม่มีสังขธรรมเข้าไปแก้ไข

ฉะนั้น คนที่ทำคุณงามความดีพวกนี้ พวกไปสวรรค์ ไปสวรรค์หมายถึงว่า เวลาจิตมันทำความดีแล้ว เวลาตายไปมันเบา เห็นไหม ทีนี้ เขา เขาต้องให้ผลตายตัว กรรมเป็นอนิจจังไม่มีการตายตัว ไม่มีการตายตัวเพราะอะไร เพราะเมื่อวานเราทำดีมากเลย เมื่อเดือนที่แล้ว เราเป็นคนดีมากเลย เราเสียสละมหาศาลเลย แต่ เมื่อก่อนนั้นเราเคยทำอะไรไว้ละ กรรมเก่ากรรมใหม่มันซับซ้อนกันมานะ อย่างกับพันธุกรรมทางจิต พันธุกรรมทางจิตของมันมี

ทีนี้จะบอกว่าคนที่ทำบาปต้องตกนรกใหม่ ร้อยเปอร์เซ็นต์ เราน้อยโงงเขา แล้วเราบอกว่าลืม กู ลืมไปแล้วไม่มี ไม่เคยน้อยโงง ได้ไหม ทำบาปคือทำร้ายคนอื่น ทำลายคนอื่น บาปให้ผลเป็นบาป โทษนะ นี่พูดข้อเท็จจริง เหมือนคนที่แบบว่ามีมากเลย เด็กไม่อยากจะพูด ทีนี้มันแบบบุคคลาธิฐาน มันเป็นเรื่องที่เห็น ตอนนีเขาคิดกันเห็นมะ ใครเคยทำแท้งให้ไปขอมมากับทารกเลย มีวัดเขาทำกันนะ เห็นไหม นี่ไงถ้าเราเคยทำอะไรไว้ มันฝังใจเราไหม เราฆ่าเขา ทั้ง ๆ ที่สิทธิเราทำได้นี่ แต่เขาก็มีสิทธิของเขา

นี่บาปไหม ถ้าไม่บาปมันฝังใจไว้ทำไม มันคาใจเราไปทำไม เพราะความคาใจอันนั้น ความรับรู้ อันนั้น นั่นนะ มันหนัก ถ้าทำบาปไว้ตกรกแน่นอน เหตุผลของมัน เหตุผลคือข้อเท็จจริงไง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วไง เหตุผลของมัน เหตุผล เมื่อกี้เดินมา ตากแดด ร้อนไหม ถ้าบอกรกไม่มี ตากแดดไม่ร้อน ใจ ยืนกลางแดดเลยเย็นสบาย เย็นสบายนะไม่ตกรก รกไม่ตก ยืนกลางแดดมันก็ร้อน ก็อุณหภูมิมันต่ำ มันก็หนาว ทำบาป ก็ต้องได้บาป แล้วทำบาปอยู่ที่ไหน นี่ไง

ตรงนี้ มันบังคับไว้ไง กาลเวลามันบังคับไว้ บังไว้ เห็นไหม เรายังมีลมหายใจเข้าออกอยู่ที่นี่ สถานะ เรายังไม่ได้รับผลตรงนั้น แต่ถ้ามีสถานะรับผลตรงนั้น ตรงนั้นคือตกรกนะ คือตกรกคือภพหนึ่งเลย แต่มันจะได้ให้ผลก่อน ให้ผลคือว่าสวรรค์ในอก นรกในใจ วิทยาศาสตร์จะพูดอย่างนี้ พระสมัยใหม่จะ บอกว่านรกไม่มี นรกก็คือ สวรรค์ในอก นรกในใจใจ คนทำชั่วมันก็เศร้าหมอง มันก็เหยียบย่ำหัวใจไว้ ใหม ถูกต้อง สุกโต ปัจจุบันนี้ สุกโต มันจะไปสุกโต ปัจจุบันนี้มันทุกข์ มันก็ไปตกรก ถ้าปัจจุบันมัน สุข มัน สุกโตมันก็ต้องดูที่นี้ก่อนไง ตกรกแน่นอน ทำชั่วต้องตกรก จะให้ยันกันไง นี้อยากให้เถียง เพราะหลวงตาท่านห่วงมาก ท่านบอกรกมี สวรรค์มี ถ้านรกมี สวรรค์มี พวกเราทำเนีย คือมันมีผลไง ทำให้พวกเราสำรวมระวัง มันเหมือนมีสติยับยั้ง จะทำสิ่งใดยับยั้งั้งใจบ้าง เพราะเราทำไปแล้วนี่ ผล มันให้กับเราคนเดียวนะ ทำดีก็ให้ผลกับเรา ทำชั่วก็ให้ผลกับเรา

ทำดีเหนื่อยไหม ตากแดดตากฝน ทำบุญกุศล ต้องลงทุนลงแรง เหนื่อยไหม แล้วผลมันคือ อะไร ผลของมันก็คือได้ประสบการณ์นะ ประสบการณ์อันนี้จะฝังใจไป วันนี้ทำสิ่งใดก็แล้วแต่นะ แล้ว กลับไปชาตินี้ทั้งชาติจะจำวันนี้ได้ วันนี้จะฝังอยู่ในใจไป สิ่งที่ผ่านมาแล้วบุญกุศลมันจะฝังอยู่ในหัวใจ นั่นนะ ใครทำอะไรมาได้เมื่อกี้มันจะฝังอยู่ในใจ เมื่อกี้ใครมีประสบการณ์สิ่งใดมา มันจะฝังไปตลอด ชีวิตเลย ถ้าคิดถึงมัน ถ้าไม่คิดถึงมันก็ลืมนะ ลองใครมาพินฝอยหาตะเข็บ จำได้เลย นี่ผลบุญผลบาปมัน อยู่ที่นั่น สวรรค์ในอก นรกในใจนั่น

ถาม : ๒. การแก้กรรมมีจริงหรือไม่คะ

ตอบ : การแก้กรรมเนี่ยนะ การแก้กรรม ถ้าการแก้กรรมตามความเป็นจริง การแก้กรรม คือ พุทโธ พุทโธ คือการแก้กรรม กรรมนี้แก้ได้ ถ้ากรรมแก้ไม่ได้ ปุณฺชนจะเป็นพระอริยบุคคลไม่ได้ กรรม กฏกรรม มันตายตัว กัมมพันธุ กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กัมมปฏิสระโณ กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรม เราทำแล้ว ข้อเท็จจริงมันบังคับละ ข้อเท็จจริงมันให้ผลกับจิตละ จิตมันต้องรับตามกรรมนั้น แล้วรับ กรรมตามนั้น แล้วจะแก้กรรมได้อย่างไร

การแก้ได้คือ แก้ด้วย พุทโธ พุทโธ ภาวนาอย่างเดียว คีล สมาธิ ปัญญา ปัญญามันจะไปแก้ แก้กรรมตรงไหน แก้กรรมตรงที่มันไปละสังโยชน์ไง สังโยชน์คือความผูกมัด ที่ความรู้สึกที่ในใจเรามันมัดเราไว้ไง พอวิปัสสนาไป มันจะไปแก้สังโยชน์ละสังโยชน์นั้นออกไป ถ้ามันแก้สังโยชน์นั้น เหมือนกับน็อต น็อตมัน จับเครื่องต่าง ๆ แทนเครื่องเห็นใหม่ มันจับอยู่กับแทนมันจับไว้ ถ้าเราคาย เราคายน็อตนั้นออก ระหว่างแทนเครื่องกับเครื่องนั้นต้องหลุดออกจากกัน เวลาวิปัสสนาญาณเข้าไป มันจะไปแก้ไข แก้ไขสังโยชน์ ชำระสังโยชน์ขาด พอสังโยชน์ขาดออกไปแล้วนี้ กรรมมันต่อเนื่องกันไม่ได้

ถ้ากรรมมันต่อเนื่องกันไม่ได้ถ้ากรรมมันต่อเนื่องกันได้ ปุณฺณ คนเราเป็นปุณฺณ ไม่มีต้นไม่มีปลาย จิตนี้เกิดตลอดไป จะตายเกิด ตายเกิดตลอดไป ไม่มีวันที่สิ้นสุด แต่ถ้าเป็นพระโสดาบันปั๊บอย่าง มากอีก ๗ชาติเท่านั้น เป็นพรหม เป็นอนาคา จะไม่เกิดในชาตินี้เลย จะไปเกิดบนพรหม ถ้าเป็นพระอรหันต์นะ พระอรหันต์นะ ธรรมชาติไม่มี นิพพานไม่มี แต่ไม่เกิด ไม่เกิด นี่ไงแก้กรรมอย่างนี้ ฉะนั้นแก้กรรมในท้องตลาด แก้กรรมห้างค์ เอาตั้งค์มา แล้วกูแก้ให้ เราจะบอกว่าความจริงมีนะ แก่นของธรรมนี้มี แต่โลกนี้เอาเรื่องนี้ไปเป็นสินค้า ไปเป็นธุรกิจกัน ใครที่ฉลาด เอาแม่ของธรรมเอามาจัดรูปแบบให้เป็นธุรกิจกันไป ถ้าบอกการแก้กรรมสิ่งที่เรากำลังทำกันอยู่เป็นความจริงหรือ

สิ่งที่เราแก้กันอยู่นี้ พุคถึงว่าเขาแก้กรรมกันนี่นะ แก้กรรมในพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าสอนให้อโหสิกรรมต่อกัน เวลาเราทำบุญกุศลตอนเช้า ตอนเช้าเราทำบุญกุศลกัน ให้อุทิศส่วนกุศลให้สรรพสัตว์ ถ้าพูดเรื่องกรรมยาวมาก มันมีอยู่ในกฎแห่งกรรม มันมีพี่น้องอยู่สองคน ป้า สองคน คนหนึ่งยังไม่ได้แต่งงาน แล้วอีกคนแต่งงานก็มีหลาน พอมีหลานแล้ว เขาเป็นเศรษฐีมีเงินมาก เพราะหลานมาเกิดเป็นลูกใจ รักนะ ใครไม่รักลูกเพราะรักลูกเห็นใหม่ ลูกเล่นการพนัน ลูกคิดหมดเลย ลูกผลาญเงินของแม่หมดตัวเลย แม่นี้เข้าใจตาย ตายเลยนะ พอตายมาเข้าฝันพี่สาว เฮ้ย มึงเอาเงินไปให้ลูกกูอีกห้าสิบล้านนะ กูยังติดมันอีกห้าสิบล้านต่างค์ คำว่าติดคือว่าแต่อดีตชาติมันมีการถือโกงกันมา แล้วพอมารเกิดขึ้นมา ก็มาเกิดเป็นลูกเป็นแม่กัน ไอ้แม่นี่นะ ก็ลูกเรา

นี่นะใครบอกว่าเราเอาเปรียบเค้า เราถือโกงมา กูไม่คืนมึง โธ่ กูโกงนะ ของกู สบายมากกูไม่ให้มึงหรอก ชาติใดชาติหนึ่งมันจะไปเจอกัน แล้วไปเจอกันที่เราผูกพัน เรารักมาก ไม่ได้ขอ ให้เลย ให้เลย แล้วมันจะผลาญมึงจนหมด มันจะผลาญมึงจนหมด แล้วมึงจะรู้ว่ากรรมมีหรือ กรรมไม่มี นี่พูดถึงการแก้กรรม ทีนี้การแก้กรรมอย่างนี้ มันเป็นเรื่องสิ่งที่มีมาแล้ว พอสิ่งที่มีมาแล้ว เราทำกันมาแล้วใช่ไหม เราถึงได้บอก เราได้เตือน ตอนเช้าเห็นมะให้รักพ่อรักแม่ อยากรู้ก็แล้วแต่ จะมีกรรมก็แล้วแต่ กรรม

นั่นคืออดีต เราเป็นชาวธรรมะนะ เราโอโหสิกรรม สิ่งที่ทำอะไรมานี้ เราโอโหสิ แพ้เป็นพระ ชนะ เป็นมาร

เด็ก ๆ นี้ ไม่ได้ ศักดิ์ศรี ไม่ได้เลย ศักดิ์ศรีแพ้ไม่ได้เลย แพ้เป็นพระหมายถึงว่า เรา รู้จักตัวเราเอง สิ่งที่เกิดขึ้นเราไม่ได้ทำ หรือถ้ามันผิดถูกทั่วไปนี้ เรายกษัตริย์ รักษาทัวร์อด รักษาทัวร์อด แพ้เห็นมะ แพ้เป็นพระ คือเราควบคุมสถานการณ์ได้หมดเลย ชนะเป็นมาร ชนะ คนที่ชนะเหยียบย่ำเขาทั้งนั้น ทำลายเขาทั้งนั้น แล้วเดี๋ยวมันจะไปเจอเหตุการณ์ข้างหน้า แล้วเดี๋ยวมันจะหงายท้องกลับมา โอ้วพวกชนะ ชนะ ไปนะ เดี่ยวมันจะหงายท้อง โอ้วที่แพ้ ไม่ใช่แพ้ด้วยความยอมจำนน ไม่ใช่แพ้

แพ้เป็นพระ พระหมายถึงควบคุมสถานการณ์ได้หมด ควบคุมจิตใจเราด้วย ควบคุมตระกูลของเราด้วย ควบคุมสิ่งต่าง ๆ ได้หมดเลย แล้วแก้ไขวิกฤตการณ์นั้นไป เพราะคนเกิดมามีกรรมทุกคน ทุกคนเกิดมาต้องมีเหตุการณ์ที่ต้องกระทบกระเทือน ทุก ๆ คน คนเราเกิดมาแพ้ ไม่มีสิ่งใดเลย ไม่มี เพราะการเกิด เกิดจากอวิชชา การเกิดเกิดจากกรรม การเกิดนั่งอยู่ที่นี่ เกิดจากกรรม การเกิดเป็นมนุษย์นี่ มนุษย์นี่มีค่ามาก ชีวิตนี้มีค่ามาก สรรพสิ่งนี้มีค่ามาก เพราะเราจะเป็นเศรษฐี เป็นกษัตริย์เพราะจิตนี้เป็น จิตนี้ได้ แต่ถ้าเราไม่เห็นคุณค่าจิตของเราเลยนะ เงินทองมากขนาดไหน เราทุกข์ทั้งนั้นเลย นี่ การแก้ กรรมนะ การแก้กรรมด้วยการภาวนา ด้วยการปฏิบัติธรรม อันนี้มี แต่การแก้กรรมที่ไปทำกันนั้น มัน เป็นเรื่องโลก ๆ มันเป็นพุทธศาสตร์หรือไสยศาสตร์ ไสยศาสตร์จะเอาไปกัน

ถาม : ๓. ศาสนาคริสต์บอกว่าคนเราตายแล้ว เกิดครั้งเดียว ศาสนาพุทธบอกว่าเกิดแล้วตาย หลายครั้ง อันไหนเป็นจริง

ตอบ : อันไหนเป็นจริง เกิดแล้วตายได้ครั้งเดียว มันก็เหมือนกับวัตถุ ถ้าวัตถุเกิดแล้วตายครั้งเดียว เห็นไหม วัตถุเกิดขึ้นมาใช้เสร็จแล้วแตกทำลาย เห็นไหม ก็จบ แต่พุทธศาสนา มันมีความผูกพัน ทำไมเจอหน้าแล้ว โอ้อโฮ ทำไมคนนี่มันถูกชะตาคูเลย พอเจอหน้าคนนี่ ไม่เคยเจอกันเลย พอเจอหน้าคนนี่ แหม ทำไมมันหมั่นหน้าเหลือเกินเลย ทำไมมันเป็นอย่างงั้น

ถ้าหากว่าคนเกิดมาชาติเดียวนะ เราจะบอกว่า เราอึ่งบ้อย พ่อแม่นี้เป็นสายพานการผลิต ไต โยด้า มันออกมารุ่นไหน มันก็รุ่นนั้นแหละ เหมือนกันเปียบเลย พ่อกับแม่นะ ทุกคนคลอดออกมาจากท้องแม่ แล้วพี่น้องกันในตระกูลเดียวกันเหมือนกันไหม ไข่ใบเดียวกันนะ กูแผลนะ นิสัยยังไม่ เหมือนกันเลย นั่นนะ พันธุกรรมทางจิต พุทธศาสนา ถ้าเราเชื่อมั่นในพุทธศาสนา เชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเนะ บุพเพนิวาสานุสติญาณ จิต

ปัจจุบัน ที่จะสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า นะ พอจิตสงบแล้ว ย้อนอดีตชาติ หมายถึงว่าข้อมูลโปรแกรมของจิต จิตที่จะสร้างเป็นพระโพธิสัตว์ มันเป็นอย่างไรมันเป็นอย่างไร ย้อนกลับไปได้ไม่มีต้นไม่มีปลาย เห็นไหม นี่เป็นวิชา ๓ ของพระพุทธเจ้า นะ

ในศาสนาทุกศาสนา มีศาสนาพุทธศาสนาเดียว ที่พระพุทธเจ้าบอกว่าเราเป็นพระอรหันต์ เรา รู้จริงตามหัวใจตามข้อเท็จจริง ศาสนาอื่นไม่มีศาสดาองค์ใดตรัสว่าเป็นพระอรหันต์เลย งั้นถ้าเราเป็นชาวพุทธ เรามีชาวพุทธ ชาวพุทธของเรา แบบว่าพระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ เรา พิสูจน์ พิสูจน์ อย่างงั้นพิสูจน์ด้วยหัวใจ ถ้าหัวใจพิสูจน์ได้นี้ เราจะบอกว่า ในทางเรื่องศาสนา เรื่องศาสนาเรื่องที่ยิ่งมันแตกแขนงออกไปเรื่องของการเกิดและการตายต่าง ๆ นี้ พระพุทธเจ้าบอกไว้หมดนี้ มันกว้างขวางกว่าตั้งเยอะ

แล้วเราจะไปลัดบอกว่า เกิดตายครั้งเดียว อันไหนเป็นจริง อันไหนเป็นจริง อ้าวเราเป็นพระเราก็ต้องว่าพุทธศาสนาเป็นจริง เดี่ยวหาว่าเราลำเอียง ไม่ได้ลำเอียงนะ เราพูดด้วยข้อเท็จจริง พิสูจน์ได้ มัน พิสูจน์ได้นะ พิสูจน์ได้ พันธุกรรมทางจิต หมายถึงว่า จิตนิสัยคนไม่เหมือนกัน พี่น้องก็ไม่เหมือนกัน พี่น้องเกิดจากพ่อแม่เดียวกัน แล้วพ่อแม่รักคนไหน โอ้คนนั้น จนเสียไปเลยก็มี แล้วคนที่พ่อแม่ไม่สนใจเลย คนนั้นก็เป็นคนดีขึ้นมา พ่อแม่รักคนนี้ หวังพึ่งคนนี้ คนนี้พึ่งไม่ได้เลย ไปพึ่งได้ไอ้คนที่ไม่หวังว่าจะได้พึ่งมันเลย ทำไมเป็นอย่างนั้น

พูดถึงว่าไอ้เกิดครั้งเดียว เวลาพูดถึงธรรมะ หรือพูดถึงศาสนา เขาต้องให้มีศาสนสัมพันธ์ คืออย่าพูดให้กระทบกระเทือนกัน เดี่ยวมันจะมีปัญหากัน แต่เราพูดตามข้อเท็จจริง ตามข้อเท็จจริงมีพุทธศาสนาเท่านั้น พระพุทธเจ้ารู้ทันถึงจิตการเกิดและการตาย แก่ตายอย่างไร แต่ศาสนาอื่นไม่มีนะ เพียงแต่ว่า พอมาเผยแผ่ในพุทธศาสนา อริยสัจก็เอาพระพุทธศาสนาไปใส่ ต่างๆ ก็เอาพุทธศาสนาไปใส่ ภาษาเราโลกไม่มียาแก้ ไปไม่รอดหรือโลกต้องมียา

โลกของกิเลส มันต้องมีอริยสัจ มรรคญาณ มีความดับทุกข์อะไรต่าง ๆ มันมีในพุทธศาสนา ทั้งนั้น เขาถึงเอาสิ่งนี้ เขาแก้ไขแล้วเอาไปไว้ในศาสนาเขา ทุกศาสนาบอกต้องอ่อนน้อมพระเจ้า ต้องทำเพื่อพระเจ้า พระเจ้าสร้างโลกต่าง ๆ เห็นไหม แล้วถ้าพุทธศาสนานะ ภู คือพระเจ้า ทุกคนที่นั่งอยู่ที่นี่ คือพระเจ้า เพราะจิตเวลาทำดี ไปเกิดเป็นพระอินทร์ เป็นผู้ปกครอง จิตเรานี้คือพระเจ้า ทุกจิตทุกวิญญาณที่นั่งอยู่ที่นี่ เคยเกิดนรกสวรรค์ เคยเกิดในอเวจี เคยหมุนเวียนตายมาหมดแล้ว พระพุทธเจ้าบอกท่านก็เคยตกนรก จิตทุกดวงมันมาหมดแล้ว พอนึกถึงฝึกแล้วใหม่ นึกถึงฝึกแล้วใหม่ เราจินตนาการนรกสวรรค์ได้

ใหม่ ได้หมดเลย เราจินตนาการนิพพานได้ใหม่ ไม่ได้ ศาสนาก็จินตนาการไม่ได้ แต่ถ้าทำจริง เราทำให้เป็นจริงได้

ถาม : ๔. คนเราตายแล้วจะต้องไปไหน

ตอบ : (หัวเราะ) ชั่วโมงหนึ่งไม่พอหรอก คนเราตายแล้วไปไหน ตายปั๊บ จิตออกจากร่าง เป็นคนกึ่งคิดกึ่งดี จะต้องผ่านไป ผ่านไปที่ยมบาล ต้องให้ยมบาลตัดสินว่าจะไปไหน เราเป็นคนชั่วสุด ๆ เราเป็นคนทำลายเลวทราม ตายปั๊บ เทวทัตลงนรกโดยไม่ต้องผ่านใครเลย เราเป็นคนดีสุด ๆ มีสิ่งใดมาเราเสียสละหมดเลย ตายปั๊บ รถทิพย์มารับเลย ในปัจจุบันนี้ยังมีอยู่ ในสมัยพุทธกาลนะ ในสมัยพุทธกาลเวลาคนตายปั๊บ จิตตกอุทเทหิ รถเทวดามาเต็มเลย

เราบังเอิญ แปลก ประสบการณ์เราแปลก เรามาอยู่ที่โพธารามใหม่ ๆ มีอยู่คนหนึ่งฆ่าเขาตาย เขาไปปิกนิกนะ หลาน ๆ มาถาม เพราะพ่อของหลานเขารู้จักเรา เขามาถึงบอก หลวงพี่ ๆ นิมมานรดี คืออะไร ย่าเขาจะไปนิมมานรดี เราจับมับเลย ชีวิตในปัจจุบันตอนที่ย่ามีชีวิตทำไง โอ้โหใครให้เงินให้ทอง ทำบุญหมด ทำบุญของเขา แล้วเวลาเขาจะตาย อยู่โรงพยาบาลนะ เขาไปนอนอยู่ในโรงพยาบาล เขาบอกว่า เขามองไปที่หน้าต่าง รถทิพย์ รถม้า เหมือนรถม้า รถทิพย์มาลอยอยู่กลางอากาศ แล้วบอกลูกหลาน ย่าจะไปนิมมานรดีนะ เขาว่าจะไปปิกนิก เขาไปเที่ยว มันมีความสุข ปัจจุบันนี้ ครอบครัวนี้ อยู่ในอำเภอโพธาราม แต่เขาไม่รู้ ถ้าเขารู้เขาจะไม่พูดอย่างนั้น

ที่นี้ ภาษาพระ นิมมานรดีคือสวรรค์ชั้นสี่ แล้วว่าย่าจะไปนิมมานรดี เหมือนเราจะไปปิกนิก ไม่ไป จะไปนิมมานรดี โอ้โห คนจะตายเขามีความสุขมาก โอ้ลูกหลานกึ่งงนะ เขามาถามว่า นิมมานรดีมันคืออะไร แล้วเราย้อนกลับไปจิตตกอุทเทหิ ในสมัยพุทธกาล คือว่าวิทยาศาสตร์พิสูจน์กาลเวลา มันหมุนเวียนไป แต่ข้อเท็จจริงคือข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงมันเป็นอยู่อย่างนั้น ที่นี้คนตายแล้วแล้วจะต้องไปไหน มันไปนี่ไง กลับมาที่ว่า คนที่ทำแต่บาปต้องตกนรกใหม่ มันอยู่ที่เหตุผลในการกระทำนั้น อย่างเรานี้จะทำความดีไว้มหาศาลเลย แต่เวลาตายมันกังวล กังวล กังวลมากเลย เราเคยทำบาปไว้ สองสามอย่าง มันไปคิดแต่บาป ตายปั๊บไปบาปก่อน

โยมออกจากบ้าน พวกเราออกจากบ้านวันนี้ชุดนักเรียน เวลาออกจากบ้าน ถ้าอาจารย์แต่งชุดราชการ คือสถานะไง จิต จิตมันเป็นตัวจิต เวลาออกมันเสวยชาติอะไร เสวยภพอะไร การเสวยนั้นไปเกิดตามนั้น ที่นี้ว่าคนเราตายแล้วไปไหน มันเป็นไปตามกรรมนะ ไปตามกรรม ฉะนั้นคนโบราณ คนเวลาจะตายให้นึกถึงพระ ให้นึกถึงพระ เพราะไปคิดถึงอะไร คนปกติคิดอะไรก็คิดได้ทั้งนั้น โอ๊ยไม่คิด

หรือบังคับตัวเองได้ทั้งหมด แต่เวลาตายขึ้นมากรรมมันบังคับ เราคิดนอกจากสิ่งที่เรากระทำไม่ได้เลย เราจินตนาการสิ่งที่เราไม่เคยเห็นไม่ได้ สิ่งที่ดีและชั่ว เราทำมาจากความคิด มันฝังลงในสมองนี้หมด ทำสิ่งใดอยู่กับใจทั้งหมด อันนั้นละบังคับไป คนเราตายแล้วไปไหน ไม่กลัวว่ามันจะไม่ตาย เออ ไม่เป็นไรหรือ ไม่กลัว โห่ ไปโรงพยาบาลเขาบอกเป็นมะเร็งพุงนี้ตาย คุณ ก็กลัวไม่กลัว พุงนี้พวกนี้ตายหมด ซ็อกตายเลย แล้วคนจะรู้ว่าตาย

ถาม : ๑. คนที่ทำบาป ต้องตกนรกจริงไหมคะ

ตอบ : อันนี้เห็นไหม มันซ้ำกันมานะ ทำบาปต้องตกนรก ทำบาปต้องตกนรก ผลของมันให้ผลตามนั้น กรรมให้ผลตามนั้น ศาสนาพุทธบอก ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำไมต้องทำดีละ ก็ทำดี เพื่ออย่างน้อยให้เป็นมนุษย์สมบัติที่มาก็คงกันอยู่นี้ มนุษย์สมบัติ คือมีศีลห้า ปาณาติปาตา อทินนา กามม มุสา สุรา เรารักษาของเรา ศีลห้าคือมนุษย์สมบัติ แล้วมนุษย์สมบัติ มนุษย์เกิดมาแล้วทำไมอายุยืนแล้วทำไมบางคนเกิดมาแล้วอายุสั้น เห็นไหม ปาณาติปาตา ลักของเขา บางคนมันมีมาหา เขาไปหาแก้กรรมกัน ทำมาหากินไม่ได้เลย พอมีเงินซื้อของเข้าบ้าน ขโมยลักทุกที ขโมยลักทุกที เขาก็ไปหาอาจารย์เขา อาจารย์เขาบอกว่าชาติหนึ่งเคยเกิดเป็นภรรยาของโจร คือสามีปล้นมา แต่เราใช้สอยอยู่ เพราะอะไร เพราะเวลาเขาเอาของเข้าบ้าน หมดเลย

 เห็นว่า แก่กรรม แก่กรรมไง การแก่กรรม สิ่งนั้นมันมีของมันนะ แต่เวลาเราจะเชื่อกรรม เชื่อกรรมทำให้ใจเราไม่ฟุ้งซ่าน แต่ทุกอย่างของเรา สิทธิของเรา เราต้องรักษา อย่างเช่น เรานี้เห็นไหม มีลูกศิษย์มาถามเราเรื่อย ทำธุรกิจแล้วโดนเขาโกง เป็นกรรมหรือ เป็นกรรม แล้วจะตามเรื่องไหมละ บอกต้องตามสิ ต้องทำทุกอย่าง เราต้องปกป้องสิทธิของเราทั้งหมด ถ้ามันเป็นไปได้มันแก้ไขได้ก็แก้ไขได้ ถ้ามันแก้ไขไม่ได้ เห็นไหม ถึงที่สุดแล้ว

 โธ่คนดี ๆ โคนโกงเยอะเยอะ บริษัททั้งบริษัท เขาโกงไปเลย แล้วแก้ไขอะไรไม่ได้ด้วย เวลากรรมของคนมันมาถึงเวลานะ กรรมเป็นกรรม แล้ว ๒ ศาสนา ถามว่าอะไร ศาสนาคือศาสนา จะถามว่าอะไร ข้อที่ ๒ เขียนว่าศาสนาเฉย ๆ ศาสนา ศาสนาคือธรรมะ ศาสนาตัวศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ศาสนธรรมคำสั่งสอนศาสนธรรมคืออริยสัจคือ สัจจะความจริง มันมีอยู่ในดั้งเดิม แต่ข้อเท็จจริงมันมีอยู่ แต่เราเข้าไปไม่ถึงมัน นี่ตัวศาสนา ศาสนาคือตัวธรรม

พระเวลาประพฤติปฏิบัติหรือโยมปฏิบัติถ้าเวลาบรรลุนิพพาน รู้ธรรม คือรู้ตัวศาสนา รู้ศาสนา คืออะไร อริยสัจ สัจจะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์คือสัจจะความจริงในหัวใจ ค้นหาความทะยานอยาก ทุกข์ สมุทัยคืออะไร สมุทัยคือตัวเรง ตัวพอใจไม่พอใจตัวคัดค้านมัน ตัวนี้ตัวเรงยิ่งทุกข์มาก ทุกข์อยู่แล้วนะ อยากให้ทุกข์ดับนะ ตัวเรงก็คือตัวสมุทัย ตัวมรรคญาณ มรรคญาณเข้าไปชำระมัน มันเกิดนิโรธ คือความดับ ความเข้าใจทั้งหมดเลย มันเป็นอริยสัจ แล้วจิตมันกลั่นออกมาเป็นอริยสัจ

อันนี้เป็นตัวศาสนา ตัวศาสนาไม่ใช่ภิกษุ ไม่ใช่พระพุทธรูป ไม่ใช่อะไรเลย อยู่นั่นทองเหลืองทองเหลืองหล่อขึ้นมาทองเหลืองนี้เขาหล่อขึ้นมาเป็นสมมุติสงฆ์ เป็นสมมุติองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นองค์สมมุติ ตัวแทนองค์สมเด็จพระพุทธเจ้า เราจะกราบพระพุทธรูป พวกเราระลึกถึงคุณไง พ่อแม่ปู่ย่าตายายเราเป็นชาวพุทธ พ่อแม่ตายายเรามีจิตใจเมตตา ยิ้มสยาม ๆ ยิ้มออกมาจากใจ เห็นไหม แล้วสิ่งนี้มันตกผลึกมาในสังคมไทย แล้วในสังคมไทย เราเป็นชาวพุทธ ในทะเบียนบ้านเราเป็นชาวพุทธ

ชาวพุทธคืออะไร ชาวพุทธเราคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาเราจะกราบพระพุทธรูป เราไม่เคยเห็น เราก็กราบตัวแทนใจ นักวิทยาศาสตร์นะ เด็ก ๆ มันมา แม่กราบทำไมทองเหลืองทองเหลืองที่ร้านขายเยอะเยอะ ทำไมไม่ไปกราบ อันนั้นทองเหลืองเขาไม่ได้หล่อเป็นพระพุทธรูป สมมุติว่าเป็นพระพุทธรูป ไม่ใช่พระพุทธรูป สมมุติให้เราเข้าใจ หมายถึงเราต้องมีสมมุติกันนะ ชื่อ ก็สมมุติกัน ชื่อพวกเราเนี่ย ก็ต้องมีสมมุติขึ้นมาเพื่อเรียกกันถูกใจ

สมมุติไม่มีไม่ได้ สมมุติต้องมี มันจริงตามสมมุติ แต่บัญญัติมีอีกชั้นหนึ่ง วิมุติอีกชั้นหนึ่ง ฉะนั้นตัวศาสนา คือศาสนธรรมที่พระพุทธรูปบรรลุนิพพาน แล้วเวลาสอน ปัญจวัคคีย์ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ รู้สังขารอันนั้น พอรู้สังขารอันนั้นก็รู้ถึงจิตเพราะอะไร เพราะจิตมันรู้ถึงสังขารอันนั้น พอจิตมันรู้ถึงสังขารนั้น มันเข้าใจจิตหมด ขบวนการของจิตมันควบคุมได้หมด จิตนี้มันจะไปไหน ควบคุมมันอยู่นี่ มันจะไปไหน แต่ถ้าไม่มีสังขารเลย ญไม่เห็นจิต จิตมันลากูไป ทุกข์ฉิบหาย แต่ถ้าควบคุมได้ เห็นไหม ตัวศาสนา ตัวศาสนาคือสังขารอันนั้น แล้วถ้าพระรู้ได้ อันนั้นคือตัวจริง

ถาม : จะเป็นคนดีต้องทำอะไร จะทำตัวอย่างไร

ตอบ : อันนี้สำคัญ จะเป็นคนดี ดีในสังคมใจ สังคมใจถ้าเป็นคนดี ขวนเขาปล้น ขวนเขาฆ่า นั่นเป็นคนดีของเขา สังคมของบัณฑิต สังคมของพระ ทำคุณงามความดี มันต้องมีกาลเทศะ เห็นสังคม สังคมหนึ่ง เขามีการเป็นไปอย่างนั้น เราไปคัดข้างเขา เราไม่ใช่คนดีหรือ เราไม่มีหลักยืน เราไม่

มีจุดยืนเลยหรือ เราเป็นคนดีแล้วพูดความดีแล้วเขาจะว่าเราได้ไง อ้าว กาลเทศะไง สังคมเขาเป็นอย่างนั้น

เนี่ยจะเป็นคนดีต้องเป็นอย่างไร เราเป็นคนดี ปริญญาตรี มีครุมีอาจารย์ ศึกษาสิ่งนี้ถูกต้องใหม่ ต้องทำอะไรใหม่ แล้วทำไมเพื่อนเขาทำกันอย่างนั้นล่ะ ทำไมเขาเป็นอย่างนั้นล่ะ ทำตัวเป็นคนดี มีศีล มีธรรม รักพ่อรักแม่ รักพ่อรักแม่ที่พูดบ่อย เพราะว่า เห็นใจพ่อแม่เดี๋ยวนี้ เพราะพ่อแม่เดี๋ยวนี้หาเงินให้ลูกไม่ทัน ลูกมันแบมืออย่างเดียว ทีนี้ถ้าอย่างนั้นป๊อบ เราก็ต้องมีอย่างนั้นเหมือนกัน

นั่นจะเป็นคนดีนี้พูดยาก ความดี อย่างที่พูดเมื่อก็เห็นใหม่ ฟังธรรม ๆ แม้แต่ความสงบสัจ ความดีอันละเอียดก็ต้องมีแล้ว แล้วความดีของเรา กลับบ้านช่วยงานบ้านต่าง ๆ ก็เป็นคนดี ทีนี้ถ้าเป็นคนดีอย่างนี้ เวลาเราพูดตอนเช้าเห็นใหม่ ว่ากิจของสงฆ์สลับอย่าง ถ้าเราเทียบในสมัยปัจจุบัน พระเนี่ยนะ มันก็มีค่าเท่ากับคนกวาดขยะใน กทม. หรือ ก็เขาก็ทำความสะอาด อันนั้นเขาทำกันอย่างนั้นเขาไม่ใช่สงฆ์ แต่สงฆ์เนี่ย ทำไม่มันต่างกัน

มันต่างกันเพราะอะไร เพราะเราทำความสะอาดนะ เวลาหลวงปู่มัน ที่ว่าพระไปเยี่ยมหลวงปู่ มัน หลวงปู่ฝันไปหาหลวงปู่มันใช่ไหม โอ้ กลิ่นหอมหมดเลย มันหอมอะไรไม่รู้ ไม่ใช่รูป ไม่ใช่เทียน หลวงตาท่านก็จับไว้ พอหลวงปู่ฝันกลับแล้ว ตกกลางคืนท่านไปหาหลวงปู่มัน ที่หลวงปู่ฝันบอกว่า มันหอมหมดเลย แต่มันไม่ใช่หอมรูปหอมเทียน มันคืออะไร

โอ้โห รุกขเทวดาเต็มไปหมดเลย เขามารอฟังธรรม เพราะว่ามีครูบาอาจารย์มาหาหลวงปู่มัน เพราะหลวงปู่มันจะเทศน์ธรรมะเขาจะรอฟังธรรมเห็นใหม่ นี่ก็เหมือนกัน เวลาทำสิ่งนี้มันละเอียด ลึกซึ้งเข้าไปในที่เรามองไม่เห็นไง เราไม่เห็นสิ่งนั้นนะ งั้นถ้าเรามองแบบวิทยาศาสตร์ไง โอ้ ความดีอย่างนี้ความดี กวาดถนนนี่เป็นความดีหรือ ล้างห้องน้ำเป็นความดีหรือ เป็นความดีสิ

โธ่ ลูกศิษย์เรามีอยู่คนนึง เขาบอก เขาขอสร้างห้องน้ำ ทำไมนะ อ้าว เวลาโยมเขามานะ เขาจะไปหาห้องน้ำก่อน หรือเขาจะไปหาหลวงพ่อก่อน ห้องน้ำมันมีศักยภาพกว่าเราอีกนะมึง ใครจีรตมาจากกรุงเทพฯ นะจอร์ถปีบ วิ่งเข้าไปหาห้องน้ำก่อนเลย ไม่เคยวิ่งมาหาเราเลย อ๊ะ แล้วเราไปล้างห้องน้ำ คนเวลาปวดขับถ่ายทุกข์มาก แล้วเราไปทำที่สะอาดให้เขาขับถ่ายได้บุญใหม่ แล้วเราจะมองว่ามันต่ำต้อยไหม

ถ้าคนคิดเป็นธรรมนะ ถ้าคนคิดเป็นธรรม คิดเป็นโลกนะ โอ้โฮ ตำต้อยมาก ความคืออย่างนี้ เหนือ นี้พูดถึงว่าคนคิดทำตัวอย่างไร เราจะบอกว่ากาลเทศะ ตอนนี่เด็กทำดี ดีก็คือเรียนหนังสือ โตขึ้นมา ดี ดีก็คืออีกอย่างหนึ่ง แล้วถ้าดีแบบนายกรัฐมนตรีนะ ดีแบบรัฐมนตรี เขาต้องบริหารประเทศชาติ เขาจะดีอย่างไร ความดีมันมีมากนะ ที่นี้พูดให้ตายตัวไป มันเถรตรงไม่ได้ เราเถรตรงเราอยู่ในสังคมไม่ได้นะ เราต้องมีปัญญา เราต้องมีการคัดเลือก เราต้องรู้จักของเรา

ถาม : การสวดมนต์ได้อะไรบ้าง

ตอบ : การสวดมนต์ คือการเจริญพุทธานุสสติ การเจริญพุทธานุสสติได้อะไร เจริญพุทธานุสสติ เราคิดถึง พระพุทธเจ้า เห็นไหมเรากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราได้อะไร เรากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คนคิดถึงพุทธานุสสติ พุทธ โธ ๆ ๆ เห็นไหม เพราะพุทธานุสสติ เป็นชื่อของพระพุทธเจ้า ถ้าพูดภาษาบาลีนี้ นะ ในเทวดา อินทร์ พรหม จะรู้หมดเลย เพราะภาษาบาลีนี้มันเป็นภาษากลางเหมือนภาษาอังกฤษ ภาษาบาลีเป็นภาษากลางของศาสนา ศาสนาเนี่ย

คนตายแล้วไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม พอเจอเทศน์หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านถามอยาก ฟังเทศน์เรื่องอะไร เขาพูดภาษาบาลี นี่เทศน์ให้ฟังเลย เทศน์ให้ฟังขณะนั้นเลย ฉะนั้นการสวดมนต์ เรา สวดภาษาบาลี หลวงปู่ชอบท่านชุดงค์มา หลวงตาเล่าให้ฟัง ท่านชุดงค์มาพักอยู่ที่เพชรบูรณ์ แล้วท่าน อยู่ในถ้ำ ท่านก็ นะโมตัสสะ ภาคะวะโต พุคคา ๆ เนี่ย ท่านสวดมนต์ทุกวัน เวลาท่านชุดงค์ต่อไปเนี่ย โอ้เทวดามาเต็มเลยนะอาราธนาขอให้อยู่ที่นั่น บอกว่าโอ้โฮท่านอาจารย์อยู่ที่นี้ นะ โอ้ มันร่มเย็นเป็นสุข ไปหมดเลย โอ้ มันมีความสุขมาก มันมีความสุขขึ้นมาก เพราะเวลาอาจารย์สวดมนต์นะ โอ้โฮ มัน กังวานไปทั่วเลย เนี่ย กังวานไปทั่วเลย

ท่านบอกว่าพระองค์เดียวอยู่ในป่า มันจะพูดดังได้อย่างไร มันที่สงบสงัดใช่ไหม ก็พูดปกติ เหมือนเราบ่น ก็ นะโมตัสสะ ภาคะวะโต แต่มันกังวานไปหมดเลย เห็นไหม นี่การสวดมนต์ การสวดมนต์ เราเป็นชาวพุทธใช่ไหม เราสวดมนต์ได้อะไรบ้าง ได้บุญกุศล เป็นที่รักของเทวดา อ้อ ได้ อะไรบ้าง เทวดาจะรักมาก ทุกคนจะรักมาก เหมือนกับเราสวดมนต์ให้เขาได้อานุโมทนา เทวดาถ้าเขา อยากทำบุญนะ เขาไม่มีโอกาสเหมือนเรา เราเป็นมนุษย์ โยมอยากทำบุญ โยมตัดบาตรได้เลย โยม เสียสละได้เลย เทวดาทุกคน เสียสละให้เขาเขาไม่เอานะ เพราะในเทวดาไม่มีตลาด ในเทวดาทุกอย่าง เป็นทิพย์หมด มันเกิดจากวิญญาณาหาร มันเกิดขึ้นมาจากบุญกุศลของเขา เวลาเทวดาจะตายนะ เทวดาจะมีแสง เปล่งรัศมี แสงสว่างมาก มีความสุขมาก แล้วพอใช้ไป ๆ แสงมันเหมือนแบตเตอรี่ แสง

จะหมดไปเรื่อย ๆ พอแสงมันหมด คับไป คับไปก็คือตาย พอแสงใครต่อแสงใคร มันไม่ได้ใช้แบตเตอรี่นี้ เอาแบตเตอรี่มาชาร์ตให้มัน มันไม่ใช้ ไม่ใช้ ๆ บุญใครบุญมัน นี่การสวดมนต์ได้บุญมาก ได้บุญของเขา นี่พูดถึงการสวดมนต์จะได้อะไรบ้าง อันนี้จบ

ถาม : การอุทิศบุญกับการแผ่เมตตาต่างกันอย่างไร

ตอบ : การอุทิศบุญกุศลนะ การอุทิศบุญกุศลเนี่ย เจาจะจง การอุทิศคือ อุ ทิส สะ มันมี เวลาคนเขาไหว้เจ้ากันเห็นไหม เขาไหว้เจ้าแล้ว เขาจะไหว้ เรียกว่าไหว้ห่อเฮียดี คือไหว้ผีที่ไม่มีญาติ ถ้าผีไม่มีญาติปั๊บ เราไม่รู้จักเขาเนี่ย เราเสียสละไปนี่ มันก็เหมือนกับของเนี่ย ของนี้เป็นของสาธารณะ ทุกคนมาหยิบฉวยได้ ทุกคนหาได้ เวลาเราตายนะ ถ้าเราทำบุญไป มันจะมี เห็นมัย เมื่อก่อนที่มีพันเอก..... ที่บอกว่าใครตายไปจะได้อย่างงั้น ใครตายไป คนก็เหนียวเขาทำกล้วยดิบ ๆ สองลูก เวลาตายไปก็เจอกล้วยดิบ ๆ สองลูกนั่น อันนี้พอเราตายไป ไปถึงจะบอกที่เมื่อกี้ พอเวลาตายปั๊บ คนคิดคนชั่วนี้ต้องไปพบยมบาล พอยมบาลปั๊บนี้ ตอนนี้น้ำมันไม่ใช่วิญญาณอาหารยังไม่ใช่เทวดา ตรงนี้น้ำมันเป็นอะไรนะ ไม่ใช่สัมภเวสี มันต้องไปแบ่งแยก งั้นมันต้องมีอาหารของเขาเนี่ย พอมีอาหารของเขาเนี่ยพอจับปั๊บหายเลย จับปั๊บหายเลย เพราะเป็นสิทธิของบุคคลไง อีกคนหนึ่งจะไปใช้สิทธิของคุณไม่ได้ เพราะมันเป็นนามธรรม

จะนั่นเวลาเขาไหว้ไปนี่ เขาอุทิศไปนี่ พออุทิศไปนี่แล้วเป็นสาธารณะ แต่ถ้าอุทิศระบุชื่อ พ่อแม่ปู่ย่าตายาย ถ้าได้ชื่อนี้ มันเหมือนกับของบุคคลไปถึงเดี๋ยวนั้นเลย เวลาอุทิศส่วนกุศลเหมือนเทียน เราเห็นเทียนเล่มหนึ่ง ต่อเทียนต่อๆ ไป เห็นไหมเทียนเราอยู่รอบไหม เราจะบอกว่าถ้าอุทิศส่วนกุศล อุทิศได้เป็นล้านๆ ๆ ๆ เลย ของเราชิ้นเดียวเนี่ย อุทิศได้เป็นล้าน ๆ ๆ ๆ เลย ของยังเท่าเก่านะ ของไม่บอบสลายเลย งั้นอุทิศไปขนาดไหนก็ไม่บอบสลาย

ที่นี้การอุทิศนี้ การอุทิศหมายถึงว่า ชื่อบุคคลเลย เพราะชื่อบุคคล คนตายไปแล้ว แล้วคนตายไปแล้วอุทิศจะได้ทุกคนหรือ มันได้ ที่มันมีอยู่ภพหนึ่งที่ได้เลย จะไปได้เลย ถ้าอีกภพต่อ ๆ ไปยังรับไม่ได้ คำว่ารับไม่ได้หมายถึงว่า ของเขาเนี่ย โทษนะ อาหารใส่ทางนู้นก็ต่างกัน อาหารของภพชาติมันต่างกันนะ อาหารที่เข้าไปอยู่กับเรานี้ต่างกัน แต่เราอุทิศจากความรู้สึก อุทิศความรู้สึก จิต โทระจิต เห็นไหม อุทิศความรู้สึกมันถึงกัน

ที่ว่าการอุทิศส่วนกุศลกับการแผ่เมตตาต่างกันอย่างไร การแผ่เมตตาเห็นไหม เรานั่งทำความสงบของใจ ใจมันสงบแล้วนี่ แล้วการแผ่เมตตาเรามีเมตตาจริงหรือเปล่าที่จะแผ่ให้เขา ถ้าเรามีเมตตา

จริงเราจะแพ้ก็ได้ แล้วทำความสงบของใจเราจึงแผ่เมตตาใช้ใหม่ อุทิศส่วนกุศลหมายถึงว่าทำบุญอุทิศส่วนกุศล แล้วเวลาอุทิศของเราทำจิตสงบแล้วเราก็อุทิศได้ การอุทิศนี้ การแก้กรรม แก้กรรมนี้อย่างเช่น เรานี้ เราเคยทำคนให้ใครเสียใจคนหนึ่ง ทีนี้เราระลึกได้ใช้ใหม่ ขอโทษ ๆ ให้อีกก็โกรธตายห้าเลย ก็ขอโทษ ขอโทษ อ้าว เขาก็ใจแข็ง เราสำนึกผิดแล้ว

การแผ่เมตตาการอุทิศส่วนกุศลก็เพราะเหตุนี้ไง บุญกรรมนี้ไงบุญกรรมที่เราได้สร้างกันมาไง การขออภัย การทำคุณงามความดีต่อกัน นี่พูดถึงการอุทิศส่วนกุศลนะ ใครจะเชื่อไม่เชื่อ มันเป็นเรื่องนามธรรมไง นามธรรมคิดเท่าไรก็ได้ จะคิดทองคำให้เป็นภูเขาเลยก็ได้ ก็ของกู ๆ แต่ไม่มีเลย งั้นนามธรรมคิดได้ตลอดใช้ใหม่ แต่ถ้าทำบุญกุศลแล้วเขาบอกว่า ถ้าอย่างงั้นเราก็คิดแผ่กุศลโดยที่ไม่ทำบุญดี ไม่ทำบุญก็คิดไม่ได้อีก เราไม่เคยทำอะไรเลย อ้าว ก็คิดเรื่องบุญดี บุญ ก็ บ ใบไม้ สระอุ บุญ หึง ใจ แล้วบุญเป็นไง บุญก็ เป็น บ ใบไม้ไง บ ใบไม้สระอุ บุญ ๆ แล้วบุญเป็นไง บุญ ก็ บ ใบไม้ไง เพราะมันไม่ได้ทำ แต่ได้ทำนะ การเสียสละไป มันมีความรู้สึก การเสียสละ หยิบสิ่งของขึ้นมา หัวใจมันตระหนี่เลยละ ของกู ๆ ๆ มันให้ไม่ได้หรอกแล้วเราสละไป

ความรู้สึกอันนี้เห็นใหม่ มันฝังอันนี้ไง ถ้าเสียสละไปสิ่งนี้มันเสียสละไปสิ่งนี้เราทำไปแล้ว เราคิดถึงพ่อแม่ปู่ย่าตายายของเรา ไม่มีการเสียสละมันไม่มี ไม่มีหรอกแต่มันต้องมีการเสียสละ มีการกระทำของมันก่อน แบบเราไม่มีไฟเลยแล้วเราจะไปติครถ รถเบตหมคนะไฟมันก็คิดเครื่องไม่ได้แล้วแล้วแบบไม่มีไฟเลย ไปถึงไปใส่เลยติดเครื่องเลย ไม่มีทาง แบบมันต้องไปชาร์ตก่อนไว้ว จิตใจที่จะอุทิศส่วนกุศลนะ มีอะไรอุทิศ มันจะอุทิศส่วนกุศลมันต้องมีบุญอุทิศส่วนกุศลของมันสิ ทุกข์เกือบตายอุทิศความทุกข์ให้เขาสิ เอาทุกข์ไปที ๆ ไม่มีใครเอา เขาจะเอาแต่บุญ

ถาม : การใส่บาตรพระกับประเคนอาหารถวายพระได้บุญต่างกันหรือไม่คะหรืออย่างไรได้บุญมากกว่า

ตอบ : การใส่บาตรพระได้บุญมาก การใส่บาตรพระ เห็นใหม่ เราถือชุดงควัตรกันไง การใส่บาตร ถ้าพูดถึงพระนี่บาตรเต็ม การใส่บาตรพระหมายถึงว่า พระต้องมีกิจกรรมไง พระต้องออกมาบิณฑบาต การใส่บาตรพระนี่ทำให้ศาสนานี้มั่นคง เพราะพระนี่นะเวลาบวชพระขึ้นมาแล้วนี่นะ บุคคลต้องมีอาหารมีปัจจัยสี่ เวลาพระบวชเห็นใหม่ บาตรคืออาหาร ผ้าสามผืน มีเข็มเย็บผ้า แล้วก็ยังมีหมกรกน้ำ แล้วก็ยังมีหมกรก ผ้าสามผืน แล้วก็ขันยาคองด้วยน้ำมูตรเน่า คือหาเองได้หมด พระพุทธเจ้าจะให้พระนี่เป็นอิสระไม่ให้พระนี่อยู่ในการครอบงำของใคร

ถ้าพระมีความอิสระนี้ พระพยายามจะภาวนาของตัวเองได้ ถ้าพระอยู่ในความครอบงำของใคร คน ๆ นั้นจะครอบงำ จะเข้าถึงสังขารไม่ได้ ฉะนั้น การใส่บาตรพระนี้ได้บุญมาก อันตบหนึ่งเลย การใส่บาตรพระกับการประเคนอาหารถวายพระได้บุญต่างกันอย่างไร การประเคนมันก็เท่ากับถวายพระ นั่นแหละ มันก็เหมือนกับการใส่บาตร การใส่บาตร เนี่ยใส่บาตร พระต้องมีกิจกรรม โทษนะ ถ้าพระองค์นี้ทำตัวไม่ดี เราจะใส่บาตรใหม่ การใส่บาตรนี้เป็นการตรวจสอบพระได้ด้วย บริษัท ๔ กิจ กิจกฐณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถตรวจสอบกัน แล้วศาสนาจะมั่นคง ถ้าพระองค์นี้ดี ใส่บาตร บาตรสั้น ใครก็อยากใส่บาตรพระองค์ที่ดี ๆ พระองค์ที่ไม่ดีใครจะไปใส่ นี่การใส่บาตร พระต้องออกมา บิณฑบาตให้มี ถ้าพระไม่ดีจะกลัมาบิณฑบาตใหม่ พระเนี่ย ตัวนี้ โห ทำตัวเลวทรามเลย เข้าขึ้นมา ก็ใส่บาตร ๆ เขาไม่ใส่ให้หรือ การใส่บาตรพระเป็นการตรวจสอบพระ

การใส่บาตรพระนี้อันตบหนึ่ง เพราะเป็นรูปดวงควัตร พระต้องมีกิจกรรม พระต้องบิณฑบาต พระไม่บิณฑบาตแล้วจะฉันทอะไร เคี้ยวนี้พระไม่ต้องบิณฑบาตเขาไปส่งถึงกุฏิ

การประเคน การประเคนมันเป็น มันเป็น เขาเรียกอะไรนะ วินัยกรรม กิจกฐณี ของที่เขาไม่ได้ ถวาย ตักใส่ปากนะ เป็นอาบัติทุกคำกลืน คำกลืนเป็นปาจิตติย์หมด เพราะอะไร เพราะเขาป้องกันเอาไว้ ว่า ว่าสิ่งนั้นเขาไม่ได้ให้ ของต้องให้นะ ของสิทธิของเขา โยมเอาอาหารมาตั้งไว้แล้วบอกไม่ให้เรา นะ เรากินนะเป็นอาบัติทุกคำเลย ถ้าประเคนแล้ว เราถึงกินได้ การไปบิณฑบาตก็คือเขาประเคนใส่ บาตร การบิณฑบาตคือเขาประเคนแล้วเขาให้ ประเคนก็คือยกให้

การบิณฑบาตคือเขาใส่บาตรให้ แต่การใส่บาตรให้พระต้องออกไปรับ แต่การนั่งอยู่นี้แล้วเอา มาประเคน การประเคนหมายถึงการให้ การให้ออกินนาทาน ลักของเขาโดยที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ หยิบ ของใครโดยที่เจ้าของไม่ได้ให้ คือการลัก นี่การประเคนมันเป็นการสิ้นสุด ของ เราเสียสละให้ นี่การ ประเคนได้บุญมาก การเป็นวินัยกรรม แต่มันก็เหมือนกัน ไม่เหมือนเพราะพระไม่ได้ออกไป

นี่การประเคนได้บุญต่างกันอย่างไร ใส่บาตรได้บุญแล้ว ทีนี้บางคนใส่บาตรแล้วยังไม่ได้บุญ พระยังไม่ได้ให้พร พระต้องเล่นคอนเสิร์ตนะ ยะถานี้เป็นแถวเลยนะ พระจะแสดงคอนเสิร์ตกลาง ถนน ไม่ได้ มันเป็นวัฒนธรรม มันเป็นวัฒนธรรมของเขาแต่ของเราไม่ใช่ เราคิดกันมาก แล้วเคี้ยวนี้ ประชาชนนะ แบบว่าโลกเป็นใหญ่ พอว่าโลกเป็นใหญ่ ต่างคนก็ต่างเขียนหนังสือมาขาย ใครเขียน หนังสือได้ลึกซึ้ง โอ้โฮ คนนั้น เราต้องคิดว่ามันเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ อย่างเช่น ความเป็นอยู่ของ แหล่งน้ำ อย่างดำเนินนี้ เขาพายเรือบิณฑบาตนะ เป็นอาบัติใหม่ละ ตามกฎหมาย ตามที่มันบังคับอยู่

แล้วเขาบอกว่าอย่างงั้นผิดอย่างงี้ ถ้าเทียบกันเรื่องผิดเรื่องถูก มันยังไปอีกไกลนะ ถึงบอกว่ามหาปเทศ ๔ สิ่งใดที่พระพุทธเจ้ายังไม่ได้บัญญัติ แต่มันเข้าบัญญัติได้ ถือว่าสิ่งนั้นบัญญัติ สิ่งใดที่บัญญัติแล้ว แล้วเข้าได้ก็ถือว่าให้บัญญัติไป อันนี้ต้องมีมหาปเทศ ๔ เข้ามาหนุนด้วย

ถาม : เรียนถามหลวงพ่อดอนนี่เดินท่องพุทโธก่อนนั่งสมาธิรู้สึกว่ามีสติครับ แต่พอนั่งสักหนึ่ง ชั่วโมงแล้ว รู้สึกหายไป แต่จิตยังนึกพุทโธอยู่ อาการอย่างนี้ภวังค์หรือเปล่าครับ แล้วควรทำอย่างไรต่อไป

ตอบ : อันนี้มันเป็นเรื่องภวานาแล้วนะ เรื่องภวานา เดินท่อง พุทโธ ๆ ไป ก่อนนั่งสมาธิ ดีมาก เพราะเรา แบบว่า เขาเรียกวอร์มร่างกายก่อน เรา พุทโธ ๆ ไป เราเดินจงกรมสักพักหนึ่งแล้วเราไปนั่ง บางคนก็นั่งก่อนแล้วค่อยมาเดิน เดิน ยืน นั่ง นอน มันเป็นอิริยาบถ อิริยาบถ ร่างกายมันมีการขบเมื่อยของมัน แต่ที่เราทำกันอยู่นี้เราไม่ใช่เอาร่างกาย เราเอาจิตใจ เราต้องเอาจิตใจไว้อำนาจของเรา แล้วจิตใจของเรานี้มันเป็นนามธรรมที่มันเร็วกว่าแสงมันไปได้ทั่ว พลังงานมันไปได้ทั่ว พุทโธ ๆ นี้ ให้แสงนี้ เกาะไว้ที่พุทโธนั้น ให้พลังงานเกาะไว้ที่พุทโธนั้น แสงหรือพลังงานนี้ไม่พุ่งออกเร็วเกินไปนัก พุทโธ ๆ นี้เพื่อให้แสงมันย้อนกลับมาเป็นตัวของมันนา ถ้าย้อนกลับมาของตัวมันนี่เป็นตัวสมาธิ

ตัวสมาธิคือตัวจิต พลังงานที่ไม่ได้คิด พลังงานที่ไม่ได้คิดพลังงานเฉย ๆ นี่ จะมีความสุขมาก พอนั่งไปสักครึ่งชั่วโมง แล้วเกิดมีความรู้สึกหายไป ความรู้สึกหายไปนี้ ความรู้สึกหายไป จะว่าภวังค์ใหม่ มันก็มีส่วน มีส่วนหมายถึงว่า สติมันไม่สมบูรณ์มันจะขาดหายไป การขาดหายไปไม่ได้ การทำงานทุกอย่าง เห็นใหม่ เวลาพลังงานที่มันไป เนี่ย มันจะขาดไม่ได้ ถ้ามันกระตุก เห็นใหม่ ไฟมันกระตุกไม่ได้เลย ไฟมันต้องไปตลอด จิตนี้มันจะไปของมัน

ถ้ามันแฉับหายไป คือมันขาด ถ้าเป็นคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์มันกระตุกละ ไฟมันจะนิ่งของมันไปตลอดนี่เป็นภวังค์ใหม่ ถ้าเป็นภวังค์มันจะหายไปเลย หายไปเลย แล้วพอมารู้ตัวอีกทีหนึ่ง ถ้ามันหายไปเลยเราตั้งสติใหม่ การทำงานทุกคนจะมีความผิดพลาด ทำงานกันทุกคนจะมีผิดพลาดบ้าง ไม่ใช่ทำงานทุกคนแล้วจะถูกต้องไปหมด มันต้องมีการฝึก นักกีฬาจะฝึกตลอดเวลา นักกีฬาต้องซ้อมตลอดเวลา แล้วที่จริงต่าง ๆ มันจะไปอีกทีหนึ่ง

นี่พูดถึงว่า พุทโธ ๆ ๆ จะตกภวังค์ใหม่ ต้องคุยกันรายละเอียดอีกนิดหนึ่ง ถ้าตกภวังค์แล้วทุกอย่างแก้ไขได้ เราจะบอกว่าถึงตกภวังค์ไม่ตกภวังค์ ไม่ต้องเสียกำลังใจ ทำแค่นี้ก็นับว่าเก่งแล้ว เก่งหมายถึงว่า การเดินจงกรมการนั่งสมาธิภวานา เราเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธโดยเนื้อหาสาระ เป็นชาวพุทธ

โดยพิธีกรรม เป็นชาวพุทธแต่เราไม่เคย เหมือนอาหารตั้งไว้เต็มเลย ทุกคนไม่เคยได้กินเลย ทุกคนไม่รู้จักความสงบของใจ ทุกคนไม่ได้สัมผัสธรรมะเลย

ธรรมะคือพุทธโฆ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อยู่ในหัวใจ เราไม่เคยสัมผัสเลย เราไปสัมผัสแต่สิ่งที่กระทบจากข้างนอก ถ้าใครทำอย่างนี้ ชาวพุทธโดยเนื้อหาสาระ ชาวพุทธโดยเนื้อหาสาระต้องได้สัมผัสธรรมะบ้าง เราเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า เราควรได้รสชาติของธรรมบ้าง ไม่ใช่ว่าเป็นแต่พิธีกรรมเลย ๆ ฉะนั้นทำขึ้นมาดีแล้ว แล้วแก้ไขอย่างไรนี้ว่ากันทีหลังนะ

ถาม : ศาสนาครบห้าพันปี เมื่อศาสนาครบห้าพันปีตามพุทธทำนายแล้วพระบรมสารีริกธาตุ จากทั่วแดนจักรวาลจะเสด็จมารวมกันแล้วประชุมกันเข้าเป็นพระพุทธองค์จากนั้นเตโชธาตุจะเผาผลาญให้หมดไปนับจากนั้นศาสนาจะสูญสิ้นไปอยากเรียนถามว่าจะมีการแสดงธรรมแก่ทวดดาผู้เป็นสัมมาทิฐิหรือไม่ บางท่านบอกว่าไม่มี เพราะธาตุขันธ์ทั้งห้าของพระองค์ไม่มีแล้ว

ตอบ : ถูกต้อง อันนี้เห็นด้วย มันมี พูดถึงเรื่องกรรม เด็ก ๆ เรื่องกรรมเนี่ย ที่เราพูด ๆ ไป เราหยอด ๆ ไว้เลย ๆ หยอด ๆ ไว้ อยากให้กลับไปคิดใจ วันนี้เราพยายามจะหยอดไปให้ใจมันมีปมต่าง ๆ แล้วไปศึกษากัน พูดถึงนี้ เราจะยกพระกัศสปะ พระกัศสปะนี้ นิพพานแล้ว แต่ซากศพของพระกัศสปะยังไม่ได้เผา รอพระศรีอริยเมตไตรย พระศรีอริยเมตไตรยนี้จะมาตรัสรู้ แล้วจะเอากระดูกของพระกัศสปะมาเผาบนมือพระศรีอริยเมตไตรย เนี่ย พระพุทธเจ้าพุทธทำนายไว้ ทีนี้ นี่พูดถึงจะมาเผาอันนั้น แต่ย้อนกลับมาที่เตโชธาตุจะมาเผา ถูกต้อง

เพราะเวลาจะหมดศาสนานี้ะเวลาพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปจะมาตรัสรู้นี้ มันจะต้องไม่มีสัญลักษณ์ของศาสนาองค์เดิมเลย แล้วพระพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ ที่ว่าโลกร้อน ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงเนี่ย โดยธรรมชาติมันจะเป็นอย่างงี้ โลกนี้เป็นอินไทย โลกนี้ไม่แตกหรอก โลกนี้จะเป็นอย่างงี้ แต่โลกนี้จะปรับสภาพเป็นทวีป เมื่อก่อนเป็นทวีปเดียว แต่เห็นใหม่ มันแตกออกไป ต่อไปโลกมันจะปรับสภาพของมัน พอปรับสภาพแล้วมันจะเป็นป่า เป็นอะไรต่าง ๆ ขึ้นมานี้ อุดมสมบูรณ์ขึ้นมา พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้ตอนนั้น

มันจะปรับสภาพของมันโดยธรรมชาติ ธรรมชาติเพราะอะไร ธรรมชาติเพราะมนุษย์ ของเสียจากมนุษย์มันทำลายชั้นบรรยากาศมากกว่าของเสียจากอุตสาหกรรม มนุษย์นี้มีกิ่พันล้าน แล้วมนุษย์จะฆ่ามนุษย์ใหม่ แล้วมนุษย์จะเกิดต่อไปใหม่ นี่มันไปพูดกันตอนนั้นไง มันเป็นไปได้โดยธรรมชาติ มัน

เป็นไปโดยข้อเท็จจริง เพราะมนุษย์ แล้วมนุษย์จะส่งต่อให้ลูกหลานนะ ต้องการให้โลกนี้ เขาคิดกันนะ นี้พูดถึง อันนี้เห็นด้วย

ถาม : เวลาเดินจงกรมที่ถูกต้อง จะต้องเอาสติไว้ที่ไหนครึ่งระหว่างที่เท้าที่ก้าวออกไปมาหรือที่ฐานจิตคือที่ปลายจมูกที่ลมหายใจ มากขนาดไหนอยากทำแต่ไม่รู้วิธีที่ถูกต้อง

ตอบ : เดินจงกรมนะ มันมีหลายวิธี คำว่ามีหลายวิธีนี้ แบบว่า จริตนิสัย เพราะเมื่อก่อนเราไม่เห็นด้วยกับการเอาพุทธไปไว้ที่เท้า บางคนเท้าซ้ายพุทธ ขวาโธ มันชัดเจนมากจริงๆ ซ้ายพุทธ ขวาโธ มันแบบว่ารูปธรรมที่เรา การทำที่เป็นรูปธรรม มันจะอยู่ได้ง่าย แต่สำหรับเรานะ ครูบาอาจารย์หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราสอนว่าให้อาพุทธไว้ที่ปลายจมูก แล้วทำนี้ให้เดินไปโดยธรรมชาติ ให้เท้านี้เดินโดยธรรมชาติ

โดยบางลัทธิ เห็นใหม่เขาบอกว่าเดินจงกรมนี้ เขาต้องให้ระลึกรู้เขากลัวจะเน้นวิปัสสนา เห็นใหม่ ต้องระลึกรู้ เนี่ย เหมือนกับเรา ตอนนี้เป็นนักเรียนแล้วบอกเลยเราอยากจบ เราอยากได้ปริญญาอยากได้หมดเลย มันไปสร้างไว้ก่อน แต่เราข้อเท็จจริงได้หรือยัง แต่ถ้าเราเรียนของเราไปนี้ เราจบเกินปริญญาด้วย นี่ก็เหมือนกันเวลาภาวนาไป ข้อเท็จจริงมันเกิด มันเกิดตามนั้น ไม่ใช่ไปสร้างว่าต้องอย่างนั้น ๆ มันเหมือนรูปมันเป็นกรอบที่ไปครอบงำจิตไว้ ฉะนั้นเวลาภาวนาไปนี้ ให้เท้าเดินไปตามปกติ แล้วเท้าเดินไปปกติ บางคนเดินช้าเดินเร็ว เห็นใหม่ อากาศร้อนวิ่งผ่านไปเลย ถ้าอากาศเย็นเราเดินสบาย ๆ ก็ได้ ถ้าจิตเรานุ่มนวลเราเดินปกติก็ได้ แต่ถ้าจิตมันมีผลกระทบมาก เราก็ต้องเดินให้มันเข้มแข็ง เดินให้มันแรงขึ้นมา เพื่อสติมันพร้อม

แล้วสติมันอยู่ที่ไหน สติมันกลับมาที่จิต พุทธ ๆ ๆ ทุกอย่างนี้ มันจะสงบที่จิตหมด ที่นี้สงบที่จิตแล้วนี้ การทำวิธีที่ถูกต้อง วิธีที่ถูกต้องหมายถึงว่าใครทำแล้วได้ผล วิธีที่ถูกต้อง เราบอกเลยนะวิธีของเราถูกต้องที่สุดเลย นั่งบนกลางไฟเนี่ย จุดไฟเผาไว้แล้วนั่งบนกลางไฟเลยถูกต้องที่สุดเลย แล้วใครมันจะทำบ้าง วิธีที่ถูกต้องของใคร วิธีที่ถูกต้อง เราเป็นคนพิจารณา เราเสียเราเดินไม่ได้แล้วเราจะมีวิธีที่ถูกต้องที่ไหน วิธีที่ถูกต้องหมายถึงว่า ทำแล้วได้ผล แล้ววิธีของคน บางคนถนัดเดินจงกรม บางคนถนัดนั่ง บางคนถนัดต่าง ๆ บางคนถนัดเดินเร็วเดินช้า

วิธีที่ถูกต้องคือมันสมควรของมัน แล้วจิตมันลงสมาธิ แล้ววิธีที่ถูกต้องของใคร ขึ้นอย่างที่ว่า การเดินจงกรม วิธีที่ถูกต้อง ไม่ต้องไปเกร็งว่าของใครถูกของใครผิด ขอให้ทำแล้วมันได้ผล แล้วมันได้ผล

ขึ้นมาแล้วนี่ เหมือนอาหาร เรากินอาหารแล้วต้องกินอาหารเพื่อดำรงชีวิต แล้วอาหารนี้มีพิษไหม อาหารนี้เราจะแก้ไขอย่างไร อาหารนี้รสจัดเกินไป เราจะแก้ไขอย่างไรให้รสมันเจือจางอย่างไร

การนั่งสมาธิการเดินจงกรม จิตใจมันมีอุปสรรคอย่างไร แล้วแก้ไขกันตามนั้น ทีนี้เวลาเดิน คุณอิกรรมฐาน ๔๐ ห้อง วิธีการมันมี ๔๐ห้อง วิธีของปัญญาไม่มีขอบเขต ถ้ามีขอบเขตกิเลสมันหลบตันทีเลย กิเลสเอาตรงนั้นมาอ้างตันทีเลย อย่างนี้เป็นปัญญาแล้ว แล้ววิธีของปัญญามันจะไต่หมดเลย ไม่มีเหลือบ ไม่มีที่ให้กิเลสซุกเลย ต้องชำระจนสะอาดหมด อันนั้นขั้นของปัญญาไม่มีขอบเขต ต้องเรียบหมดเลย แต่ขั้นของสมาธิมันตรงกับจริตนิสัย ตรงกับความชอบของตัวเอง

ถาม: ถามหลวงพ่อกับการทำสมาธิในการพิจารณากาย มีขั้นตอนในการทำอย่างไร การพิจารณาจิตมีขั้นตอนอย่างไร

ตอบ: มันไม่มี การพิจารณากาย อย่างที่หลวงปู่เจี๊ยะสอนให้จิตเดินในกาย การพิจารณากาย การพิจารณากายเห็นมะ ระลึกลึถึง เราคิดถึงผิวหนัง คิดถึงการลอกผิวหนัง ลอกผิวหนังออกไปแล้วมันจะเหลืออะไร เห็นไหม เราเอาตรงนี้เป็นที่ตั้ง จิตมันคิดมันอยู่กันตรงนี้ อยู่ตรงนี้มันก็เป็นสมณะหมด

การพิจารณากายทั้งหมด ผลของมัน ผลของมันเป็นสมณะ เพราะจิตเรายังไม่เป็นสมาธิ แต่ถ้าจิตเราเป็นสมาธิ พิจารณากายเข้าไปนี่ มันจะวิปัสสนา วิปัสสนาโดยขั้นตอนของมันเลย พิจารณากายโดย เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ พระบวชนี่ เห็นไหม ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง พิจารณา ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง ๆ มันก็ไปคล้องกับพุทโธ ๆ ๆ ๆ ก็พุทโธอันหนึ่ง ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง มันก็แทน พุทโธ ๆ ไร เราไปคิดถึง ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง ๆ แล้วนึกพุทโธ นึกถึงมรณานุสสติ นึกถึงความตาย นึกถึงความตาย แต่แล้วเรานึกถึง ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง นึกถึงกาย นึกถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ถ้าจิตมันสงบนะ มันเห็นภาพมันสะท้อนมาก นี่เรายังไม่เห็นภาพการพิจารณากาย วิธีทำสมาธิ โดยการพิจารณากายทำอย่างไร ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง เนี่ย พุดถึงผม ผม หลวงปู่กิมนะ ท่านพิจารณาผม ผมเส้นหนึ่ง พอจิตมันสงบแล้วนะ ผมเส้นหนึ่ง ผมเนี่ยขยายตัวออกเป็นท่อนซุง ฟังแล้วตกใจไหม

ผมเส้นหนึ่งนะ มันเป็นนิมิตใจ เป็นอุคคหนิมิตแล้วขยาย วิกาคะขยายส่วน ผมนี้ขยายออกเหมือนท่อน้ำเลย ในเส้นผมนั่นมันจะมีที่เลี้ยงอาหารของมัน นี่ท่านพิจารณาของท่านได้ เห็นไหม นี่พุดถึงเวลาถ้ามันเห็นของมัน พอจิตมันสงบแล้วนี่ ถ้าพิจารณากาย ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง ๆ เนี่ย มัน

พิจารณามันเป็นคำท่อง คำท่องให้จิตสงบ พอจิตมันสงบแล้วพิจารณากายซ้ำเข้าไปนี่ มันจะเห็นวิภาคะ คือมันขยายส่วน มันขยายส่วนจนเราคงใจ จนเราคาดหมายไม่ได้ อย่างเช่นร่างกายนี้ ขยายพื้ หนาหมดเลย เออ แล้วกูเหลืออะไร กูเหลืออะไร แล้วเหลืออย่างไร มันจะเข้ามาลบล้างข้อมูลของจิตทั้งหมด มันจะมาลบล้างว่าของกู ๆ ๆ ๆ มันลบล้างหมดเลย

นี่ ธรรมะเป็นอย่างนี้ แล้วเป็นอย่างนี้ต้องไปตามความจริง แล้วพูดอย่างนี้ คนอัดเทปไว้เลยนะ แล้วพูดให้เหมือนเลย มันจะละลายหมดเลย ละลายก็น้ำแข็งไง น้ำแข็งมันก็ละลาย คนไม่เป็นนะพูดคำเดียวกันนะคือไม่ใช่ ถ้าคนเป็นมันพูดคำเดียวกัน มันมีข้อเท็จจริงรองรับ แล้วถ้าข้อเท็จจริงที่รองรับนี้ มันเอาไปอธิบายต่อขยายความได้ เราทำอาหารเป็น อาหารที่ทำทุกวันนี้ ชานาญ ถ้าใครทำผิด ทำถูกรู้เลย เราชิมอาหารเรารู้เลยว่าขาดอะไร อาหารที่ทำมานี้ขาดอะไร รสชาติเป็นอย่างนี้ เพราะมันขาดส่วนประกอบของอะไรบ้าง จิตที่มันวิปัสสนาไป ถ้ามันไม่มีข้อเท็จจริงรองรับ มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันจะมีข้อเท็จจริงของมันรองรับ ถ้าคิดอย่างนั้น การพิจารณากายนะ พิจารณากายไป การพิจารณากาย โดยทำความเข้าใจ

การพิจารณาจิตมีขั้นตอนอย่างไร การพิจารณาจิตนี้สำคัญมาก การพิจารณาจิต สิ่งที่เกิดขึ้นที่ได้เร็วที่สุดคือแสง จิตคือสิ่งที่เคลื่อนที่ได้เร็วที่สุด แล้วไม่เห็นมัน เห็นมันได้ก็เพราะแต่มีความคิดเห็นมันได้ก็เพราะมันไปเกาะอะไรไป เกาะถึงเรื่องสิ่งใดก็ทุกข์ ทุกข์สิ่งนั้นก็จับสิ่งนั้นมาพิจารณาไป เขาเรียกปัญญอาบรมสมาธิ ปัญญาบรมสมาธิ ปัญญาบรมความคิด

พอมันไล่ความคิดไปนะพอมันทันนะ สติปัญญามันทันนะ มีอยู่ข้อเดียวเท่านั้น มึงโง่ ๆ ๆ มันจะตีตัวเองว่า มึงโง่ ๆ เพราะอะไร เพราะมึงลากูไปทุกข์ฉิบหายเลย ความคิดถูกลากูไปทุกข์ฉิบหายเลยละ มันจะกลับมาตรงนี้เลยนะ มึงโง่ ๆ ๆ พอมึงโง่แล้วมันก็ปล่อย มันฉลาดใช่ไหม ฉลาดก็ไม่จับไฟไหม้ไหม้ พอปปล่อยไฟไหม้ มือก็มือเปล่า มีสิ่งใด ไม่มีไฟ พอมจับ จิตจับความคิดไป ความคิดเกิดดับ ความคิดเกิดจากจิต ไม่ใช่จิต แล้วจิตมันคืออะไร แล้วมันเกิดมานี่เราไปยึดมันทำไม ไฟไปยึดมันทำไม ถ้าปัญญามันทันมันถึงเลยนะแล้วบอกกูโง่ ๆ ๆ เห็นไหม จิตมันสงบเข้ามาเรื่อย ๆ นี่คือการพิจารณาจิต

แล้วพอจิตมันสงบออกไปแล้วนี่ มันเห็นอาการของจิต คือจิตเห็นความคิด ความคิดกับจิต มันสัมผัสกับเปลือกสัมผัส สัมกับเปลือกสัมผัส ไปซื้อสัมผัสเมื่อไหร่ ต้องมีเปลือกมาด้วย แต่ไม่เคยกินเปลือกสัมผัสเลย ใครซื้อสัมผัสมาก็ปอกเปลือกทั้งหมด แต่สัมผัสมันต้องมีเปลือก จิตมันเป็นตัวสัมผัส ความคิดเป็นเปลือกมันจะอยู่ของมันตลอดไปแล้ววิปัสสนาไป มันปอกเปลือกได้ เพราะปอกเปลือกได้มันเป็นสมาธิเห็นไหม พอ

เป็นสมาธิแล้วนี่ เปลือกกับสัณฐานต้องอยู่ด้วยกัน ความคิดมันดับขนาดไหน เดียวก็เกิดอีก พอมันกระทบกัน มันก็มีปัญญาของมันขึ้นมา วิปัสสนาเกิดตรงนี้ วิปัสสนาจะเกิดตรงนี้ เห็นไหม วิปัสสนาเกิดตรงนี้ เห็นไหม การกระทำอย่างนี้มันจะเกิดขึ้น ทีนี้จะเป็นวิปัสสนาขึ้นมา

ฉะนั้นบอกว่าการพิจารณาจิต ขั้นตอนของมัน ถ้าพูดอย่างนี้ละ มันก็เหมือนกับว่า เราจะ สร้างระบบระบอบไว้ แล้วเราต้องเป็นอย่างนี้ เหมือนกับเราผ่าน เดินผ่านเข้ามานี่ ผ่านวัดนี้แล้วปฏิบัตินะ เป็นพระอรหันต์หมดละ ไม่ได้ เวลาค้นของปัญญา มันอยู่ที่พันธุกรรมทางจิต คำว่าพันธุกรรมนี่นะ มัน เป็นบาปเป็นกรรม เป็นบาปเป็นกรรมมันเป็นความเห็น มันเป็นอารมณ์ ความรู้สึก อะไรที่มันแทงใจของชั้นหนึ่งบางคนอาจจะเตือนใจมากจนน้ำตาไหลเลย บางคนเห็นแล้วนะไม่สะเทือนเลย เห็นไหม มันแตกต่างกัน ถึง..

ถ้าเราเอาไปคิดเป็นขั้นตอนอย่างงี้ปั๊บ มันจะหลอกตัวเองไป เราจะบอกว่าขั้นตอนนี้นะ ถ้าขั้นตอนในการปฏิบัติ ไม่มี มันจะไปมีขั้นตอนประสบความสำเร็จ ตอนประสบความสำเร็จจะมีขั้นตอน เนี่ย เรียนจนตายเลยนะ จบนะไปรับกระดาษคนละใบ ๆ จบตอนได้กระดาษนั้น ถ้าใครได้กระดาษนั้นมานะ จันทแล้วใจ เอากระดาษนั้นไปสมัครงานที่ไหนก็ได้ใจ ถ้าไม่ได้กระดาษใบนั้นมานะ เรียนไม่จบ

นี่ก็เหมือนกันขั้นตอนของมันอยู่ตอนรับกระดาษนั้น ขณะจิตที่มันเป็นโสดาบัน สกิทาคา อนาคา เนี่ย ขั้นตอนอย่างงี้มี แต่ขั้นตอนในการเรียน การเรียนมีเวลาครบไม่ครบ คนโศกไม่โศก เห็นไหม ขั้นตอนมันแตกต่างกันเยอะแยะเลย บางคนขยันเรียน แล้วขั้นตอนของใครถูก นี่เราหวังตรงนี้ไง ถ้าหวังตรงนี้ปั๊บ แล้วขั้นตอนอย่างนี้ปั๊บเราจะสร้างระบบขึ้นมา แล้วเราจะทำจิตเราให้เป็นแบบนั้น แล้วบอกเราสำเร็จแล้ว ไม่ใช่ ๆ ขั้นตอนของมันมีตอนจบ มีตอนที่มันสิ้นกระบวนการของมัน มีขณะจิตที่เป็นตามนั้น นั่นคือขั้นตอนของมัน ขั้นตอนมี แต่มีตอนสิ้นกระบวนการ เขาเรียกขณะจิตที่มันเปลี่ยนจากโสดาบันเป็น จากปุถุชนเป็นโสดาบัน จากโสดาบันเป็นสกิทาคา อนาคา เนี่ย ขั้นตอนของจิตกับระดับจิตนี้แตกต่างกันนะ อริยะบุคคลแตกต่างกัน หยาบละเอียดแตกต่างกันเยอะมากเลย แล้วแตกต่างกันอย่างไร มันต้องมีของมันสิ คำว่าแตกต่าง ๆ แล้ววัดกันได้อย่างไร มันวัดกันได้กับผู้รู้กับผู้รู้ ถ้าผู้รู้เป็นจริงแล้วนี่ ธรรมสาส์นจลา เอตัมมังคะละมุตตะมัง การสนทนาธรรม การพิจารณาธรรมขึ้นมาเนี่ย มันเป็นมงคลกับชีวิตมาก

นี่พูดถึงการวิปัสสนา เห็นไหม การทำในศาสนา ศาสนาจริง ๆ เกิดจากตรงนี้ไง ไม่ได้เกิดที่
พระพุทธรูป ไม่ได้เกิดที่ตู้พระไตรปิฎก ตู้พระไตรปิฎกปลวกมันกินหมดแล้วนะ ถ้าปลวกมันกินเข้าไป
แล้วนะมันเป็นพระอรหันต์ กราบปลวก ปลวกมันกินหมดทั้งตู้ แต่มันเป็นข้อเท็จจริงที่จิต จิตปฏิบัติ จิต
ฝึกหัดแล้วจะเป็นจริงตามนั้น เอวัง